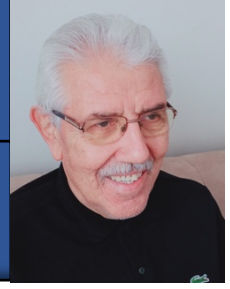

KÜLTÜR TANIMINA GÖRE AKSARAY'DA KÖY YAŞANTISI

SALİM
ÖZYÖN

Insanlık tarihiyle insan ve tabiat hep iç içe olmuştur. İnsan, yaşamak ve hayatını idame ettirebilmek için yaratılmış, canlı ve cansız bütün yaratıklardan azami derecede istifade etme yolunu seçmiştir.

İnsanı diğer canlı yaratıklardan farklı kılan özelliklerden bir tanesi ve en önemlisi, tabiatı işlemesi ve onu yararlı hale getirmek için çalışmasıdır. Fransızca bir kelime olan kültür de bu çalışmanın ve mücadelenin kelime olarak ifadesidir. Fransızca'daki anlamına göre kültür; tabiatı işlemek, yararlı hale getirmektir.

Kültür sözcüğü, zamanla bütün dillere ve dolayısıyla Türkçe'ye de girmiştir. Türkçe de bu kelime tabiatı işlemek ve yararlı hale getirmenin yanında, daha geniş kapsamlı bir manayı da ifade etmeye başlamıştır. İnsanı, tabiatı ve insanla tabiat arasındaki münasebetleri de kapsar hale gelmiştir. İnsan, yaratılışından gelen özelliği ve kendisine bahşedilen değerleri ile tabiata hâkim olmaya çalışmıştır. Bir yandan tabiatı işleyip geliştirirken, bir yandan da kendisini geliştirmeyi ve mükemmelliği yakalamayı aramıştır.

Genel olarak ilim adamlarının ve sosyologların ortak görüşleri, kültürün, milli olması ve milli değerlere bağlı kalması şeklindedir. Milli kültür, bir milletin kimliği, şahsiyeti, hayat tarzıdır. Kısaca maddi ve manevi değerlerinin bütünüdür. Kültürün manevi değerleri bir milletin dilini, dinini, örfünü kısaca hayat tarzını konu almaktadır. Dolayısıyla bu mevzu bu makalemin konusu olmadığından bir başka makalemden işlenebilir. O bakımdan bu makalemden kültürün maddi değerlerinden ve bu değerlerin içerisinde köyün meselesini ilgilendiren hususlar üzerinde duracağım.

Kültürün maddi değerleri:

İnsanların tabiatı işlemesi, ona yön vermesi milli kültürün maddi unsurlarıdır. Bu bağlamda, bir

milletin teknolojisi, tekniği, endüstriyel yapısı, ekonomik değerleri, tarımı, hayvancılığı, sanayisi, ticareti maddi unsurlarının alt yapısını oluşturur. İnsanlar ve uluslar, bulundukları coğrafi yapının tabii görünümünü mütemadiyen değiştirir ve geliştirir.

Başta Aksaray olmak üzere Orta Anadolu'nun endüstriyel yapısı ve ekonomik değerlerinin kaynağı da tarım ve hayvancılıktır. Tarım ve hayvancılığın alt yapısı da köy ve kasabalardan müteşekkildir. Öyleyse bu konu üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Bunun için de devlet ile köy ve kasaba halkı belli bir organizasyon içerisinde çalışmalıdır.

Peki, Aksaray tarım ve hayvancılığının başta Aksaray olmak üzere devlet ekonomisine gereği kadar katkısı olabiliyor mu? Bu konunun Aksaray hafızası açısından değerlendirilmesinin yapılması lazımdır. Bu değerlendirme yapılırken de zamanın modern teknolojisinden ve biliminden gereği kadar istifade edilmelidir. Bu açıdan meseleye baktığımız zaman şu şartlar oluşmuş mudur, oluşmamış mıdır? Oluşmamış ise ne yapılmalıdır? Bu hususlar mutlaka değerlendirilmelidir.

Çağımız bilgi çağıdır. Meseleyi çağdaş boyutu ile değerlendirmek gerekirse çalışmaların bilgi çağı kurallarına göre yapılması elzemdir. Aydınlanma çağı, sanayi ve teknoloji devrimlerini yakalayamamış millet ve toplumlar, bilgi çağının gereklerini yerine getirmelidirler. Bunun için de bütün kısır çekişmeleri, lüzumsuz gündemleri bir tarafa iterek, bilgi çağının ilkelerinin gereğini yapmalıdır. Bu ilkeler şu ana başlıklarda toplanmıştır.

1 – *Fikir hürriyeti:* Bilgi çağında hurafelerden arınmak, yıkılmaz tabuları ortadan kaldırmak, fertlerin ve toplumun menfaatine faydalı olan fikirleri ortaya koymak için; düşünce

hürriyetinin mutlaka sağlanması gerekir. Bilgili insanın bilgisini hür bir şekilde ifade etmesinin ortamı hazırlanmalıdır.

2 – *İlmi düşünce*: Toplumun kalkınması ve çağın şartlarına uygun gelişmelerin yapılabilmesi için çalışmaların pozitif manada değerlendirilmesi gerekir. Bunun için de bilime faydalı olacak meselelerin ve vakıaların pozitif manada ve objektif bir şekilde değerlendirmesi ve bu manada ilmi zihniyetin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi çok önemlidir.

3 – *Araştırma ruhu*: Allah'ın yaratmış olduğu bütün varlıkların mutlaka keşfedileceği fikir ve düşüncesinden hareketle neticeye varmak, araştırma ruhu ile mümkün olmaktadır. Bâtını ilimlerin, zahiri bilim haline gelmesi sürekli araştırmayı elzem kılmaktadır. Araştırma ruhunun olmaması; araştırmanın yapılmamasının sebebidir. Böyle olunca da çağın teknolojisinin çok gerisinde kalınması ve bilgi çağının yakalanılamaması manası ortaya çıkar.

4 – *Gelişme heyecanı*: Bir şeyleri yapmak, ortaya koymak bir heyecan işidir. Akılcılığın dürtüsü heyecandır. Toplumun emperyalist güçler karşısında dik durabilmesi için, kalkınmanın heyecanını yaşaması şarttır.

5 – *Metotlu çalışma*: Çağın gereklerini yerine getirebilmenin bir önemli hususu da metotlu, planlı çalışmayı öngörmektedir. Tesadüflere bırakılmış, geleneksel metotlarla yapılan bir çalışmadan netice almak mümkün değildir.

6 – *Teşebbüs zihniyeti ve hürriyeti*: Bilgi çağının en önemli hususlarından biri de bir işe teşebbüs etme zihniyetinin kişi ve toplumda zuhur etmesidir. Yapılacak işe teşebbüs edecek kişi ve toplumun ufku ve önü açılmalı; önüne yoktan sebepler konularak teşebbüsü engellenmemelidir.

Hiçbir şey imkânsız değildir. Yeter ki, istenilsin azmedilsin. Yahudilerin “*Sen istersen o bir hayal değildir*” diye bir sözü vardır. Bu sözü özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan milletler başta olmak üzere her millet, kendisine ülkü edinmelidir. Hem hayal edilmeli hem de hayal edilenler, zamanı gelince gerçekleştirilmelidir. Bunun için de yeterli bilgi donanımına ve milli şuura ihtiyaç duyulmaktadır.

Günümüzde başta Aksaray köy ve kasabaları olmak üzere bilgi çağının yukarda

belirtmiş olduğum şartlarının yerine getirildiği söylemek mümkün değildir. Bu konuda gerekli çalışmaların yapıldığı da söylenemez. Daha önce de belirtmiş olduğum gibi, 2018 yılından sonra, yazları kalmak üzere, köyüme, yani Bozcatepe köyüne bir ev yaptım ve yazları da kalmaktayım. Üzülerek ifade etmem gerekirse, maalesef çocukluğumda gördüğüm çalışmaların gibi, katma değer üretecek bir faaliyetin olmadığını görüyorum.. Sadece yapılan işlerdeki araç ve gereçlerde bazı değişiklikler olmuş. Bu meyanda hemen hemen her evde bir traktör ve buna bağlı gereçler mevcuttur. Ancak yapılan iş ve icraat aynıdır.

1999 yılında bakan danışmanı olduğum zamanlarda, fırsat buldukça köyümü ziyaret ettim. Başta kooperatifçilik olmak üzere bazı girişimcilik konularında görüşmelerim oldu. Açıkça ifade etmem gerekirse bir netice alamadım. O dönemde köyler için bazı çalışmalar olduğunu biliyorum. Ama bu çalışmalardan gereği gibi istifade edildiğini de zannetmiyorum.

Bu hususu köyde şimdi dile getirdiğim zaman, birçok mazeret ve şikâyetle karşı karşıya kalıyorum. Açıkça ifade etmem gerekirse bu şikâyetlerin haksız da olmadığına şahit oluyorum. Maalesef köylerimiz kendi kaderlerine terk edilmiş, herkes sorunlarını kendine göre çözümlemeye çalışmış ve çalışmaktadır. Bu hususta yaşadığım bir hatıramı dile getirmek istiyorum. Bu bir şikâyet değil, bir serzeniştir.

Yukarda da belirtmiş olduğum gibi 2018 yılında yaz aylarını köyümde geçirmek için yaz boyunca köyde kalmayı karar verdim ve geldim. ***Köyde cep telefonumla evimin bulunduğu yerde dışarıyla görüşme imkânım olmuyordu.*** Bu durumu ilgili telefon şirketine ilettim. *Maalesef bir yıl boyunca bir çözüm yapılmadı. Tabii ki internet ile de iletişim sağlayamıyordum. Daha sonra Aksaray'ın Hafızası internet dergisine makale yazmam istenildi. İsteği geri çevirmedim. Yazmaya başladım, ama yazıyı göndermem de sıkıntı oldu. Zira yazıyı göndermek için mutlaka bilgisayarım ile köy dışında bir yere gitmek mecburiyetinde kalıyordum. Bu durumu ilgili telefon hattıyla hala çözümleyemedim.*

2019 yılında ev telefonu almak üzere Türk Telekom Kurumu'na müracaat ettim. Hala dalamadım. Zira telefon direğiyle evimin arasında 2 veya 3 direklik bir mesafe varmış. Direk dikemediklerinden bahsedildi. Ben gerekirse

*direkleri ben alayım siz dakin dedim. Görevli idareci, belki de haklı olarak olmaz cevabını verdi. Daha sonra köye internet hattı çekmişler, tekrar müracaatta bulundum; yine bir sonuç alamadım. **Hala ev telefonum bile yok hala da sıkıntım devam ediyor. Burada bir şeyi de itiraf edeyim!***

*Çocuklarım ve torunlarım köye gelmeyi ve bir şeyler yapmayı istedikleri halde telefon ve internet görüşmeleri yapamadıkları için köye gelmeye sıcak bakmıyorlar. **Şu anda başta İstanbul olmak üzere birçok ilde sayıları 500 haneyi bulan, oralara yerleşmiş köylümüz, bu gibi sebeplerden dolayı köye dönmek istemiyorlar. Bu durum maalesef zamanımızda yaşanıyor ve yaşanmaktadır. Bunun gibi köylerimizin birçok sorunlarının olduğu da muhakkaktır.***

Çağdaş düşünce sisteminde başarı elde edebilmek için, tecrübe ve bilimin mutlaka bir organizasyon içerisinde planlanması ve çalışılması yapılmalıdır. Köylerimizde ve şehirlerimizde sanayi çağını ve teknoloji devrimini bilinçli ve planlı şekilde yönetemedik ve uygulayamadık. Bunun birçok nedeni var, ama ben burada daha ziyade köylerimiz ile ilgili meseleler üzerinde duracağım.

Yukarda da belirtmiş olduğum gibi bir faaliyetin yapılıp sürdürülebilmesi için mutlaka bilim ve tecrübe birlikte değerlendirilmelidir. Bu bağlamda köylerde bir sağlıkçının görevlendirildiği ve o köye gitme mecburiyeti konulduğu gibi, tarım yapılan köylere bir ziraat mühendisi, hayvancılık yapılan köylere de bir veterinerin görevlendirilmesi gerekir. Her köye bir görevli gönderilemiyorsa da yakın birkaç köy için bir görevli de görevlendirilebilir. Bu uzman görevlilerin, hem o köyleri çağdaş unsurlarla bilinçlendirmesi, hem de bilhassa yapılan işlerin içinde olmasının ortamının yapılmasını sağlamak gerekir.

Ayrıca bu uzman görevliler, köyün akil kişileriyle dayanışma ilkesine bağlı olarak kooperatifleşme ortamını hazırlayıp, çalışmalara başlaması gerekir. Bilindiği gibi köylerden şehirlere büyük bir göç olduğu bir gerçektir. Bu göç hareketiyle şehirlerde büyük bir birikmenin olduğu aşîkârdır. Ancak bu göç hareketi, köylerdeki tarım ve hayvancılığın yapılamaz hale gelmesinin ortamını hazırlıyor. Türkiye ve özellikle İç Anadolu Bölgesi, tarıma müsait arazi şartlarına sahiptir. Bu duruma göre yukarda da belirtmiş olduğum gibi bütün çalışmalar, zamanımızın hatta geleceğimizin şartlarına göre yapılması planlanmalıdır.

Peki, neler yapılmalıdır?

1 – Öncelikle köylüler, yeniliklere hazır hale getirilmeli, bu konuda her türlü eğitim ortamı hazırlanmalıdır.

2 – Kooperatifleşme gibi toplumsal üretim desteklenmeli, hatta bu hususta her türlü destek sağlanmalıdır.

3 – Üretilen malların Devlet tarafından pazarlanması meselesi çözümlenmeli, halk buna inandırılmalıdır.

4 – Şehre göç meselesi köy ortamı içinde halledilmelidir.

5 – Köylü çocuklarının tarım ve ziraatçılık ile ilgili eğitim yapmalarının her türlü imkânı hazırlanmalı ve uygulama prosedürü yapılmalıdır.

Türk-İslam Kültürünün İslami bir kuralı vardır. O da “ameller niyetlere göredir.” Ömrüm boyunca şahit olduğum gerçek şudur; yukarda anlatmaya çalıştığım meseleler, yapılmamış, hala da yapılmıyorsa, demek ki niyette edilmemektedir. Bu sorun, tek taraflı değildir. Mutlaka devlet politikası dâhilinde planlanmalı, köylü eğitilmeli, devlet köylü iş birliği ile gerçekleştirilmenin gereği yapılmalıdır.